

นวัตกรรมกลยุทธ์การบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย
INNOVATIVE STRATEGIC MANAGEMENT FOR QUALITY DEVELOPMENT OF SMALL-
SIZED SECONDARY SCHOOLS UNDER THE CHIANG RAI SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE

¹ศักดิ์ชัย วงศ์ภาไพศาล, ²สมเกียรติ ตุ่นแก้ว, ³สุวดี อุปปินใจ และ ⁴ไพโรภ รัตนชูวงศ์

¹Sakchai Wongnapapaisan, ²Somkiet Tunkaew, ³Suwadee Ouppinjai

and ⁴Pairop Rattanachuwong

¹คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

¹Faculty of Education, Chiangrai Rajabhat University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: sakchaiwongnapapaisan65@gmail.com

¹เบอร์โทร: 094-763-6663

Received: 2025-09-01

Revised: 2025-09-07

Accepted: 2025-12-09

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณจากแบบสอบถามหัวหน้ากลุ่มงาน 4 กลุ่ม จำนวน 76 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพจากการวิเคราะห์เนื้อหาแบบบันทึกการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนต้นแบบ จำนวน 3 คน และแบบสรุปผลการศึกษา 2) เพื่อสร้างนวัตกรรมกลยุทธ์การบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยการวิจัยแบบมีส่วนร่วมจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน และ 3) เพื่อประเมินนวัตกรรมกลยุทธ์ดังกล่าว โดยใช้แบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า วิสัยทัศน์ของนวัตกรรมคือการเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กของชุมชนที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มุ่งสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นและน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน 2569)

โดยกำหนดพันธกิจ 4 ประการ ได้แก่ (1) พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา (2) ส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น (3) ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ (4) สร้างเครือข่ายความร่วมมือ ทั้งนี้ มีเป้าประสงค์ 5 ประการ คือ (1) ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา (2) ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น (3) ผู้เรียนและบุคลากรนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต (4) โรงเรียนมีระบบบริหารจัดการที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ และ (5) ชุมชนและภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พร้อมกำหนดกลยุทธ์หลัก 4 กลยุทธ์ ได้แก่ (1) ส่งเสริมผู้บริหารสถานศึกษา (2) ส่งเสริมกระบวนการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา (3) ส่งเสริมครูและการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ (4) พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ผลการประเมินความครอบคลุม และความเหมาะสมของนวัตกรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินตามมาตรฐานความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.39) และ 4.60 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56) ตามลำดับ

คำสำคัญ: นวัตกรรมกลยุทธ์การบริหารจัดการ; พัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

Abstract

This research aimed to: 1) investigate the needs assessment of management practices for enhancing the quality of small-sized secondary schools under the Chiang Rai Secondary Educational Service Area Office. A quantitative approach was employed using questionnaires administered to 76 heads of four functional departments. Data were analyzed using means, standard deviations, percentages, and the Priority Needs Index (PNI), in conjunction with a qualitative approach through content analysis of interview records from three administrators of model schools and two study summary forms; 2) develop an innovative management strategy for improving the quality of small-sized secondary schools under the Chiang Rai Secondary Educational Service Area Office through participatory research involving 12 experts; and 3) evaluate the developed strategic innovation using feasibility and utility assessment instruments, with data analyzed by means and standard deviations.

The research findings revealed that the vision of the innovation is to become a high-quality small-sized community secondary school that meets established standards, with a focus on preserving local wisdom and applying the Sufficiency Economy Philosophy. Four missions were identified: (1) to enhance the quality of educational management, (2) to

promote and conserve local wisdom, (3) to apply the Sufficiency Economy Philosophy, and (4) to establish collaborative networks.

In addition, five objectives were defined: (1) learners achieve quality in accordance with educational standards; (2) learners possess knowledge, understanding, and appreciation of local wisdom; (3) learners and personnel apply the Sufficiency Economy Philosophy in their daily lives; (4) the school has a high-quality and efficient management system; and (5) the community and partner networks participate in educational management. Four main strategies were also established: (1) promoting school administrators, (2) enhancing administrative management processes of school administrators, (3) promoting teachers and learner-centered instructional management, and (4) developing an educational quality assurance system.

The overall evaluation of the innovation in terms of comprehensiveness and appropriateness was rated at the highest level. Furthermore, the evaluation based on feasibility and usefulness standards was also rated at the highest level, with mean scores of 4.67 (standard deviation = 0.39) and 4.60 (standard deviation = 0.56), respectively.

Keywords: Innovative Strategic Management; Quality Development of Small-Sized Secondary Schools

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 1 มาตรา 9 การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา (2) ระบุว่ามีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ มาตรา 60 (4) จัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการ และลงทุนให้สถานศึกษาของรัฐ ตามนโยบายแผนการศึกษาแห่งชาติและภารกิจของสถานศึกษาให้มีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งนี้ให้คำนึงถึงคุณภาพและความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ต้องจัดการศึกษา จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการบริหารหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับสภาพสังคม และเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป และตอบสนองความต้องการของสังคม จึงจะถือได้ว่า สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ จากเหตุผลดังกล่าว ส่งผลให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาขึ้นโดยเฉพาะการปฏิรูปการบริหารและการจัดการของหน่วยงานทางการศึกษาใหม่ให้มีอิสระมากขึ้น โดยปรับเปลี่ยนการตัดสินใจจากส่วนกลางเป็นการตัดสินใจในพื้นที่ทุกส่วนของสังคม ตั้งแต่ ประชาชน ครอบครัว ชุมชน สถาบันองค์กรพัฒนาเอกชน ธุรกิจเอกชน และองค์กรภาครัฐให้มีส่วนร่วมและรับผิดชอบการจัดการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ และสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข้อมูลต่างๆ

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน 2569)

ได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว เปลี่ยนแนวคิดจากการเป็นผู้ให้บริการจากราชการมาเป็นผู้เรียกร้องบริการ ที่รวดเร็วมี คุณภาพและประสิทธิ ภาพ (Office of the Secretary-General, Education Council, Ministry of Education, 2019)

นโยบายและจุดเน้นคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มี 7 ด้าน ดังนี้

1. การจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัย
2. การยกระดับคุณภาพการศึกษา
3. การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษาทุกช่วงวัย
4. การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
5. การส่งเสริมสนับสนุนวิชาชีพครู บุคลากรทางการศึกษา และบุคลากร
6. การพัฒนาระบบราชการ และการบริการภาครัฐยุคดิจิทัล
7. การขับเคลื่อนกฎหมายการศึกษาและแผนการศึกษาแห่งชาติ

(Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education, 2023)

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ 41 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 4 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ 2 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 16 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก 19 โรงเรียน จากข้อมูล ระบบจัดเก็บข้อมูลนักเรียนรายคนที่มีตัวตนในโรงเรียนจริง (Data Management Center : DMC) ณ 10 มิถุนายน 2566 (Chiang Rai Secondary Educational Service Area Office, 2023)

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนประจำตำบลมีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 500 คน ชุมชนมีความผูกพันกับโรงเรียนมาก ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำ ส่วนผู้ปกครองนักเรียนที่มีรายได้สูง จะพาลูกหลานไปเรียนโรงเรียนประจำอำเภอหรือประจำจังหวัด ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษที่มีความพร้อมมากกว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ไม่ว่าจะเป็นด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยต่างๆทำให้จำนวนนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กลดลง ส่งผลต่อการบริหารจัดการไม่คล่องตัว งบประมาณไม่เพียงพอ และขาดครูและบุคลากรทำให้ครูสอนไม่ตรงวิชาเอก ขาดสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยเป็นต้น

จากที่กล่าวมาขั้นต้นการบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบบการบริหารการศึกษา ทั้งหมด เพราะ เป็นระดับที่จะนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กำหนดความมุ่งหมายและหลักการไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข โดยในเรื่องการบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐบาล การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัด การศึกษาให้ยึดหลักความมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มาตรา 39 ได้กำหนดให้ กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และ การบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน 2569)

ในเขตพื้นที่การศึกษา โดยตรง และมาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการ ของสถานศึกษา โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการสถานศึกษา ทั้งนี้ เพื่อ บริหารและจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความมุ่งหมายและหลักการดังกล่าว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ทำการวิจัยเรื่อง นวัตกรรมกลยุทธ์การบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย
2. เพื่อสร้างนวัตกรรมกลยุทธ์การบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย
3. เพื่อประเมินนวัตกรรมกลยุทธ์การบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง นวัตกรรมกลยุทธ์การบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนานวัตกรรมกลยุทธ์การบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ 1) การศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย 2) การสร้างนวัตกรรมกลยุทธ์การบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย 3) ประเมินนวัตกรรมกลยุทธ์การบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย เป็นการวิจัยแบบผสมผสานหลายวิธี (Mixed Method Research) Creswell and Clark (2011) ที่ใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) และวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) โดยออกแบบการวิจัย (Research Design) มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรม ได้แก่ 1) ความหมายของนวัตกรรม 2) ประเภทของนวัตกรรม 3) องค์ประกอบของนวัตกรรม
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษา ได้แก่ 1) ความหมายของการบริหารจัดการศึกษา 2) ความหมายของการบริหารสถานศึกษา 3) ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา 4) หลักการบริหารสถานศึกษา 5) ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษา 6) บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

3. แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมการบริหารจัดการศึกษา ได้แก่ 1) ความหมายของนวัตกรรมทางการบริหารจัดการศึกษา 2) ขอบเขตของนวัตกรรมทางการบริหารจัดการศึกษา

4. แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษา ได้แก่ 1) ความหมายของกลยุทธ์ 2) ความสำคัญของกลยุทธ์ 3) วิธีการสร้างกลยุทธ์

5. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน ได้แก่ 1) ความหมายของคุณภาพ 2) ความหมายของการบริหารคุณภาพ 3) หลักการบริหารคุณภาพ 4) กระบวนการบริหารคุณภาพ 5) องค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนคุณภาพ

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) งานวิจัยภายในประเทศ และ 2) งานวิจัยต่างประเทศ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1.1 การศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยใช้แบบสอบถาม

1. แหล่งข้อมูล ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มงาน 4 กลุ่มงาน ได้แก่ กลุ่มงานบริหารวิชาการ กลุ่มงานบริหารงานงบประมาณ กลุ่มงานบริหารงานบุคคล และกลุ่มงานบริหารทั่วไป ของแต่ละโรงเรียน จำนวน 19 โรงเรียน จำนวน 76 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามการศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย มีทั้งหมด 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มงาน 4 กลุ่มงานต่อต้านกระบวนการภายในเรื่องการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา โดยประเด็นข้อคำถามประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านผู้บริหารสถานศึกษา 2) ด้านกระบวนการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา 3) ด้านครูผู้สอนและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 4) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา 3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ เก็บข้อมูลพร้อมกับแบบสอบถามโดยใช้ Google Form และ 4. การจัดทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ แจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ PNI modified และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นที่ 1.2 การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยการศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนที่เป็น Best Practice จำนวน 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดเกณฑ์ 1) ผลการประเมินภายนอกรอบ 5 มาตรฐานที่ 2 การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ตัวชี้วัดที่ 2.2 นโยบาย ทิศทาง กลยุทธ์และแผนงานสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจ เป็นไปตามมาตรฐาน อยู่ในระดับ 5 และเคยได้รับรางวัล OBEC AWARDS ระดับเหรียญทอง ด้านบริหารจัดการ ประเภทโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษหรือขนาดใหญ่ 2) มีผลการประเมินภายนอกรอบ 5 มาตรฐานที่ 2 การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ตัวชี้วัดที่ 2.2 นโยบาย ทิศทาง

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน 2569)

กลยุทธ์และแผนงานสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจ เป็นไปตามมาตรฐาน อยู่ในระดับ 4 และเคยได้รับรางวัล OBEC AWARDS ระดับเหรียญทอง ด้านบริหารจัดการ ประเพณีโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางหรือขนาดเล็ก 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกการสัมภาษณ์ 3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาในรูปแบบของการสัมภาษณ์ส่วนบุคคล และแบบออนไลน์ผ่านโปรแกรม Line และ 4. การจัดทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นที่ 1.3 การสรุปผลการศึกษานวตกรรมการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

1. แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ขั้นที่ 1.1 เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา โดยสอบถามหัวหน้ากลุ่มงาน 4 กลุ่มงานของแต่ละโรงเรียน และขั้นที่ 1.2 เพื่อศึกษาโรงเรียนที่เป็น Best Practice ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกแนวทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการศึกษาค้นคว้าวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ขั้นที่ 1.1 การศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยสอบถามหัวหน้ากลุ่มงาน 4 กลุ่มงานของแต่ละโรงเรียน และขั้นที่ 1.2 เพื่อศึกษาโรงเรียนที่เป็น Best Practice ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา แล้วบันทึกลงในแบบบันทึกเพื่อยกร่างนวัตกรรม และ 4. การจัดทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างนวัตกรรมกลยุทธ์การบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

ในขั้นตอนของการสร้างนวัตกรรมกลยุทธ์การบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 2.1 การยกร่างนวัตกรรมกลยุทธ์การบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยผู้วิจัย 1. แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 โดยสอบถามหัวหน้ากลุ่มงาน 4 กลุ่มงานของแต่ละโรงเรียน การสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา และการสรุปผลการศึกษา 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการยกร่างปรับปรุงนวัตกรรมกลยุทธ์การบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษา ผลการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิในขั้นตอนที่ 1 ขั้นที่ 1.1 ขั้นที่ 1.2 และขั้นที่ 1.3 และ 4. การจัดทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบและยืนยันร่างนวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) 1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผลการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

ในขั้นตอนที่ 2 ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบและยืนยันร่างนวัตกรรมการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย 2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบนวัตกรรมการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย เพื่อตรวจสอบความครอบคลุม ความเหมาะสม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยที่มีระดับการประเมินดังนี้ 5 มีความครอบคลุม/ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 4 หมายถึง มีความครอบคลุม/ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 3 หมายถึง มีเป็นความครอบคลุม/ความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง 2 หมายถึง มีความครอบคลุม/ความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย 1 หมายถึง มีความครอบคลุม/ความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ข หน้า 214) 3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษาผลการสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ในขั้นตอนที่ 2 ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบและยืนยันร่างนวัตกรรมการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญและการประเมินยืนยันโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 4. การจัดทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความครอบคลุม ความเหมาะสม ของนวัตกรรมการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินนวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

ในการประเมินนวัตกรรมการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ในขั้นตอนนี้เป็นการประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของนวัตกรรม ดังนี้ 1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย จำนวน 19 คน โดยการประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) 2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของนวัตกรรมการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย 3.วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อประสานงานขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลดังกล่าวข้างต้น เพื่อพิจารณาประเมินให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จัดทำแบบสอบถามในระบบออนไลน์ Google Form และส่งแบบประเมินให้ผู้บริหารสถานศึกษา 19 โรงเรียน และส่งทางไปรษณีย์ตามความสะดวกของผู้ตอบแบบสอบถาม 4.การจัดทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์การนำนวัตกรรมไปใช้ในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเชียงรายโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 การศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยสอบถามหัวหน้ากลุ่มงาน 4 กลุ่มงาน ของแต่ละโรงเรียน 19 โรงเรียน และ โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) สรุปผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ดังนี้

1.1. ด้านผู้บริหาร ได้แก่ 1) ผู้บริหารมีกระบวนการนิเทศภายในเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ 2) ผู้บริหารมีการสร้างนวัตกรรมและการวิจัย

1.2. ด้านกระบวนการบริหารจัดการของการผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ 1) สถานศึกษาส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศ และ 2) สถานศึกษาส่งเสริมการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยวงจรคุณภาพ PDCA และการบริหารความเสี่ยง

1.3. ด้านครูผู้สอนและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ 1) สถานศึกษาส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่ใช้สื่อเทคโนโลยีด้วยวิธีการสอนแบบ Active Learning และกระบวนการ STEM เพื่อสร้างเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 2) สถานศึกษาส่งเสริมการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้ผลการวิจัย และ 3) สถานศึกษาส่งเสริมครูให้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

1.4. ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ 1) สถานศึกษาส่งเสริมการรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง 2) สถานศึกษาส่งเสริมการวางแผนพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาตามวงจรคุณภาพ PDCA และ 3) สถานศึกษาพัฒนาระบบการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ

วัตถุประสงค์ที่ 2 การสร้างนวัตกรรมกลยุทธ์การบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย นำเสนอได้ดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision)

เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กของชุมชนที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน โดยมุ่งสืบสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พันธกิจ (Mission)

1. พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาชาติ โดยเน้นการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและทันสมัย

2. ส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมของโรงเรียน เพื่อปลูกฝังความภาคภูมิใจในท้องถิ่นให้กับผู้เรียน

3. น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในทุกมิติของการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนรู้ เพื่อสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนและบุคลากร

4. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่ายภายนอก เพื่อร่วมกันพัฒนาสถานศึกษาและผู้เรียนอย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์ (Goals)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน 2569)

1. ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร

2. ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

3. ผู้เรียนและบุคลากรน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและมีภูมิคุ้มกันในการเปลี่ยนแปลง

4. โรงเรียนมีระบบบริหารที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลและมีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

5. ชุมชนและภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและให้การสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

กลยุทธ์ (Strategy)

กลยุทธ์หลักที่ 1 ส่งเสริมผู้บริหารสถานศึกษา

กลยุทธ์รองที่ 1.1 ส่งเสริมกระบวนการนิเทศภายในเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

กลยุทธ์รองที่ 1.2 ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมและการวิจัย

กลยุทธ์หลักที่ 2 ส่งเสริมกระบวนการบริหารจัดการของการผู้บริหารสถานศึกษา

กลยุทธ์รองที่ 2.1 ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศ

กลยุทธ์รองที่ 2.2 ส่งเสริมการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยวงจรคุณภาพ PDCA และการบริหารความเสี่ยง

กลยุทธ์หลักที่ 3 ส่งเสริมครูผู้สอนและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กลยุทธ์รองที่ 3.1 ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่ใช้สื่อเทคโนโลยีด้วยวิธีการสอนแบบ Active Learning และกระบวนการ STEM เพื่อสร้างเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

กลยุทธ์รองที่ 3.2 ส่งเสริมการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้ผลการวิจัย

กลยุทธ์รองที่ 3.3 ส่งเสริมครูให้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

กลยุทธ์รองที่ 3.4 ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการดำเนินชีวิตประจำวัน

กลยุทธ์หลักที่ 4 พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

กลยุทธ์รองที่ 4.1 ส่งเสริมการวางแผนพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาตามวงจรคุณภาพ PDCA

กลยุทธ์รองที่ 4.2 พัฒนาระบบการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ

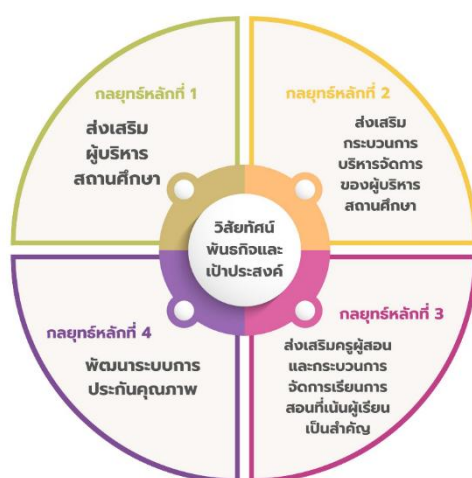
กลยุทธ์รองที่ 4.3 ส่งเสริมการรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์ที่ 3 การประเมินนวัตกรรมกลยุทธ์การบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ผลการประเมินนวัตกรรมกลยุทธ์การบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

ตามมาตรฐานความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา จำนวน 19 คน พบว่า นวัตกรรมมีมาตรฐานความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย=4.67, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.39) และมาตรฐานความเป็นประโยชน์รวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย=4.60, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.56) ตามลำดับ

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้จากผู้วิจัย คือ การศึกษาและสังเคราะห์เอกสารทำให้เกิดองค์ความรู้ ซึ่งเป็นนวัตกรรมกลยุทธ์การบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย เพื่อนำไปเป็นแนวทางการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ประกอบด้วยดังต่อไปนี้ 1) วิสัยทัศน์ 2) พันธกิจ 3) เป้าประสงค์ 4) กลยุทธ์ ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมผู้บริหารสถานศึกษา กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมกระบวนการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมครูผู้สอนและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และกลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ดังแผนภาพ ดังต่อไปนี้



แผนภาพ องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่าการศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย พิจารณาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น พบว่ากระบวนการบริหารจัดการที่ควรดำเนินการพัฒนา เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านครูผู้สอนและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา และด้านผู้บริหาร ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งมี 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 ผลลัพธ์

ของการเรียนรู้ (3 ตัวชี้วัด) มาตรฐานที่ 2 การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา (10 ตัวชี้วัด) และมาตรฐานที่ 3 การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ (3 ตัวชี้วัด) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thungthong (2009) กล่าวถึง รูปแบบการประเมินคุณภาพสถานศึกษาทั้งระบบ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1 ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ ด้านที่ 1 คุณภาพนักเรียน ด้านที่ 2 การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ด้านที่ 3 การบริหารการจัดการ ด้านที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน ด้านที่ 5 บุคลากรและการบริหารงานบุคลากร และด้านที่ 6 ความดีเด่นของสถานศึกษา

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่าการสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย นวัตกรรมมีมาตรฐานความครอบคลุมและความเหมาะสมของนวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากนวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากนวัตกรรมได้พัฒนาจากผลการศึกษาที่รอบด้านในขั้นตอนที่ 1 มาใช้ในการสร้างนวัตกรรมมีมาตรฐานความครอบคลุมและความเหมาะสมของนวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย และมีการตรวจสอบโดยการสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ซึ่งสอดคล้องกับ Phrae-lai (2011) กล่าวว่าแนวทางการดำเนินงานผู้บริหารต้องกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติที่ชัดเจน การจัดหา การแบ่งงาน การมอบหมายงาน ให้บุคลากร รวมถึงสารสนเทศที่เป็นปัจจุบัน มีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง โดยการใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารในการใช้ กลยุทธ์ให้เกิดผลสำเร็จ ในการปฏิบัติงาน ตลอดจนส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ด้านกระบวนการบริหาร และการจัดการของ ผู้บริหารสถานศึกษาควรปรับปรุงแผนปฏิบัติการหรือโครงการของสถานศึกษา มีความสอดคล้องและ ตอบสนองเป้าหมายของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5 ปี ของสถานศึกษา รองลงมา มีการจัดทำ แผนปฏิบัติการประจำปี โดยนำปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่สำคัญ มาใช้สถานศึกษามีการสร้างเครือข่ายและจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้รับบริการ และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสถานศึกษามีกระบวนการจัดการสารสนเทศและความรู้ที่มีคุณภาพสูง รวมทั้งฮาร์ดแวร์ และซอฟต์แวร์ มีความพร้อมทันต่อการใช้งานอย่างต่อเนื่อง และสถานศึกษามีแผนบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีการ กำหนดวิธีการ/มาตรการ ในการดำเนินงานที่สะท้อนผลที่จะเกิดขึ้นทั้งทางลบและทางบวก มีการจัดการแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และนำแผนไปปฏิบัติ ถ่ายทอดความรู้ สู่ผู้ได้บังคับบัญชาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีการควบคุม ปรับปรุงกิจกรรม ในแผนงาน/โครงการต่างๆ อย่างเหมาะสม มีการจัดระบบการบริหารงาน และภาระหน้าที่ รวมถึงระบบ การจัดการผลปฏิบัติงานของบุคคล และผู้ที่เกี่ยวข้องรวมถึงการพัฒนาและส่งเสริมงานด้านวิชาการ ที่สอดคล้อง กับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้เรียน สอดคล้องกับการบริหาร การเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพ ตัวบ่งชี้ที่ทุกตัวเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพในการบริหารการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ ของสถานศึกษาเอกชน ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบหลัก 8 ด้าน และสอดคล้องกับ Kulmeateekul (2009) ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ ด้านการบริหาร ความสัมพันธ์กับผู้รับบริการด้านการจัดการสารสนเทศด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดการเครือข่าย การเรียนรู้ภายนอก และด้านการจัดการทางการเงิน และสอดคล้องกับ Limprasong (2013) ที่ระบุว่า

องค์ประกอบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพสถานศึกษาสำหรับอนาคตประกอบด้วย 5องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารจัดการ 2) การวางแผน 3) การประเมินผลการปฏิบัติงาน 4) การนำผลการประเมินไปใช้ และ5) ภาวะผู้นำ

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่าการประเมินนวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ตามมาตรฐานความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ จำนวน 19 คน พบว่า นวัตกรรมมีมาตรฐานมีความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการประเมินนวัตกรรมที่สร้างขึ้นเป็นการพิจารณาในภาพรวมว่านวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นนั้นมีคุณค่าและเหมาะสม มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์โดยผู้ที่ได้ใช้นวัตกรรมและได้ศึกษานวัตกรรมอย่างแท้จริง นวัตกรรมที่ดีจะต้องมีมาตรฐานความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพเป็นการบริหารจัดการโรงเรียนที่สำคัญในยุคโลกาภิวัตน์เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนให้บรรลุผลสำเร็จ อย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด ของ Simmali (2015) ระบุว่า มี องค์ประกอบสำคัญ คือ 1)ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง 2) การเตรียมการเปลี่ยนแปลง 3) การมีส่วนร่วม 4) การวางแผนกลยุทธ์ 5) การดำเนินการเปลี่ยนแปลง 6) การประเมินผล 7) การพัฒนาบุคลากร 8) การรักษาผลการเปลี่ยนแปลง และ 9) การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนในฝันให้ มีคุณภาพยั่งยืน และยังสอดคล้องกับ Kaewkird (2013) กล่าวว่า มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วัฒนธรรมองค์การ 2)การกำกับติดตามประเมินผล 3) ครูผู้รับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ 4)ผู้บริหารที่มีธรรมาธิบาลและ 5) เครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งองค์ประกอบทุกตัวมีความสัมพันธ์ต่อกันสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และสอดคล้องกับรูปแบบการบูรณาการระบบการประกันคุณภาพภายในกับการบริหารสถานศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดกลางของ Asvabhumi (2012) กล่าวถึงองค์ประกอบหลักของรูปแบบมีสามองค์ประกอบ คือ 1) ความรู้พื้นฐานของบุคลากรในการดำเนินงานตามรูปแบบประกอบด้วยทฤษฎีพื้นฐานในการบูรณาการ มาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาและสภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษา 2) ขั้นตอนการดำเนินงานตามรูปแบบนั้นประกอบด้วย การวางแผน ซึ่งมีการจัดระบบการบริหารและและระบบสารสนเทศ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการจัดทำ แผนพัฒนาการจัดการศึกษา ส่วนการดำเนินงานตามแผนนั้นเป็นขั้นตอนการนำแผนไปสู่การปฏิบัติสำหรับการตรวจสอบผล ประกอบด้วย การติดตาม ตรวจสอบคุณภาพ การประเมินคุณภาพภายใน และการจัดทำรายงานประจำปี และการดำเนินการต่อเนื่องเป็นพัฒนางานต่อเนื่องและเริ่มวงจรการบริหารรอบต่อไป

สรุป

รูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณภาพระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย แนวคิดหลัก ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณภาพระดับมัธยมศึกษาและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนคุณภาพ

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน 2569)

ระดับมัธยมศึกษาโดยได้ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่าในภาพรวมมีความเหมาะสม โดยมีผลการศึกษาศภาพความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนคุณภาพระดับมัธยมศึกษาจากการสอบถามผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยรูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณภาพระดับมัธยมศึกษา (5 Qualities of Secondary School Model) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการบริหารโรงเรียนคุณภาพระดับมัธยมศึกษา 2) วัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียนคุณภาพระดับมัธยมศึกษา 3) กระบวนการประเมินผลการบริหารโรงเรียนคุณภาพระดับมัธยมศึกษา 4) แนวทางการประเมินผลการบริหารโรงเรียนคุณภาพระดับมัธยมศึกษา และ 5) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนคุณภาพระดับมัธยมศึกษา โดยมีผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณภาพระดับมัธยมศึกษาในภาพรวมตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) มีความเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) และมีผลการประเมินความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณภาพระดับมัธยมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) มีความเห็นว่ามีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ดังนี้ ด้านผู้บริหาร ได้แก่ 1) ผู้บริหารมีกระบวนการนิเทศภายในเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ 2) ผู้บริหารมีการสร้างนวัตกรรมและการวิจัย ด้านกระบวนการบริหารการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ 1) สถานศึกษาส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศ และ 2) สถานศึกษาส่งเสริมการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยวงจรคุณภาพ PDCA และการบริหารความเสี่ยง ด้านครูผู้สอนและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ 1) สถานศึกษาส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่ใช้สื่อเทคโนโลยีด้วยวิธีการสอนแบบ Active Learning และกระบวนการ STEM เพื่อสร้างเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 2) สถานศึกษาส่งเสริมการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้ผลการวิจัย และ 3) สถานศึกษาส่งเสริมครูให้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ 1) สถานศึกษาส่งเสริมการรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง 2) สถานศึกษาส่งเสริมการวางแผนพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาตามวงจรคุณภาพ PDCA และ 3) สถานศึกษาพัฒนาระบบการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการบริหารจัดการคุณภาพองค์ความรู้ของข้อมูล

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน 2569)

สารสนเทศที่ทำให้แน่ใจได้ว่า ข้อมูลสารสนเทศ และความรู้ของสถานศึกษา มีคุณสมบัติ ถูกต้อง แม่นยำ มีความปลอดภัย เป็นความลับ ทันท่วงที เหตุการณ์ น่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาต่างๆ ได้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การสร้างนวัตกรรมกลยุทธ์การบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย มีองค์ประกอบดังนี้ 1) วิสัยทัศน์ 2) พันธกิจ 3) เป้าประสงค์ 4) กลยุทธ์ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการกำหนดนโยบายในการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ทบทวน ปรับปรุง และแก้ไขขั้นตอนการดำเนินงานให้ครบถ้วน ทุกกระบวนการทำงาน มีผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน ตามวิธีการที่กำหนดไว้อย่างครบถ้วน เหมาะสม และสอดคล้องกับสถานการณ์ทั้งปัจจุบัน และอนาคต

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ผลการประเมินนวัตกรรมกลยุทธ์การบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ตามมาตรฐานความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้านการเสริมสร้าง ศักยภาพชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน และต่อเนื่อง สร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชน เพราะสถานศึกษาเป็นของชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงทดลองใช้วัตกรรมการบริหารจัดการการศึกษาเพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากนวัตกรรมและความถูกต้องเหมาะสม

2.2. ควรมีการศึกษาวิจัยในด้านการนำผลการประเมินไปใช้ เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้ใช้เป็น แนวทางในการพัฒนาต่อไป

2.3. ควรมีการศึกษาวิจัยในด้านข้อจำกัด สภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้วัตกรรมการบริหาร และการจัดการศึกษา เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป

References

- Asvabhumi, S. (2012). Integration model of internal quality assurance system with school management for medium-sized basic education schools. *Buabundit Journal of Educational Administration*, 15(3), 167–168.
- Chiang Rai Secondary Educational Service Area Office. (2013). *Self-assessment report for the academic year 2023*. Chiang Rai: Chiang Rai Secondary Educational Service Area Office.

- Kaewkird, T. (2013). *The development of a sustainable quality management model for the dream school project*. (Doctoral dissertation). Silpakorn University. Bangkok.
- Kulmeateekul, T. (2009). *Development of quality indicators for educational administration to achieve excellence in private schools*. (Doctoral dissertation). Chulalongkorn University. Bangkok.
- Limprasong, N. (2013). *Principles and Theories of Educational Administration*. Bangkok: OS Printing House.
- Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education. (2023). *Twenty-year national education plan (2017–2036): Under the vision of the 20-year national strategic plan*. Bangkok: Office of the Permanent Secretary.
- Office of the Secretary-General, Education Council, Ministry of Education. (2019). *The National Education Act B.E. 2542 (1999)*. Bangkok: Office of the Secretary-General.
- Phrae-lai, M. (2011). *An analysis of factors affecting the management of educational quality assurance in small-sized schools*. (Doctoral dissertation). Chulalongkorn University. Bangkok.
- Simmali, S. (2015). Quality change management. *Journal of Educational Administration, Srinakharinwirot University*, 12(23), 108–116.
- Thungthong, S. (2009). *Development of a comprehensive school quality assessment model in schools under Phichit Primary Educational Service Area Office 1*. Phichit: Phichit Primary Educational Service Area Office 1.